מהדורה למורה – הציפורים אינן יודעות

אסתר ראב · שיר · שירה · גרסת רגיל

במהדורה זו: מפתח תשובות לכל התרגילים, הצעות לתשובות פתוחות ומחוון קצר. בדפי התלמיד: שם/כיתה/תאריך, חלק א׳ (הבנה), חלק ב׳, חלק ג׳ (כתיבה) וכרטיס יציאה לגזירה.

תשובות – חלק א׳ – הבנה

תרגיל 1: 1–**ב** (תמימות הטבע ומעשה רע של אדם) · 2–**ב** (אסתר ראב) · 3–**ב** (מכסה על מה שקרה) · 4–**א** (מתחת לעלה גדול) · 5–**ב** (בלילה)

תרגיל 2: 1–**נכון** · 2–**לא נכון** (האדם בחושך – פוגע) · 3–**נכון**

תרגיל 3:

1. הראש מתחת לכנף, שתיים שתיים, בחום, מתחת לעלה גדול שמגן עליהן.
2. אדם פוגע באדם – מושיט יד אל נפשו, לבו וביתו של רעהו.
3. הן מתעוררות ושרות, ובשירתן "מכסות" על מה שנפגע ונהרס בלילה.

תשובות – חלק ב׳ – מושגים וכלים ספרותיים

תרגיל 4: 1–**ב** · 2–**א** · 3–**ג** · 4–**ד**

תרגיל 5: 1–**ניגוד** · 2–**האנשה** · 3–**דימוי**

תשובות – חלק ג׳ – חשיבה וכתיבה

תרגיל 6: הניגוד בין הטבע התמים, השלו והחם לבין מעשה רע של אדם בחושך; בין שירה לבין כאב.

תרגיל 7: העולם ממשיך כרגיל ומשכיח את הכאב; היופי של הבוקר מסתיר את העוול. זה גם עצוב וגם מעורר מחשבה.

תרגיל 8: תשובה אישית: הציפורים מוגנות כי אינן יודעות, אבל בני אדם אחראים לדעת ולפעול. כדאי לנמק.

תרגיל 9: מחוון קצר: שמירה על פרטי העלילה (3), נקודת מבט עקבית (3), תיאור רגשות ומחשבות (2), לשון ופיסוק (2).

כרטיס יציאה

תשובות אישיות. תשובה מלאה: עונה על השאלה, נשענת על פרט מן היצירה, כתובה במשפטים שלמים ובסדר הגיוני.

• שאלה לדיון בכיתה: מה ההבדל בין מי שלא יודע לבין מי שיודע ושותק?

• שמרו על דיון ערכי כללי; אין צורך בשיתוף חוויות אישיות קשות.

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

הציפורים אינן יודעות

אסתר ראב · שיר · שירה

תזכורת קצרה: הציפורים מכניסות את ראשן מתחת לכנף ונרדמות זו ליד זו, בחום, מתחת לעלה גדול שמגן עליהן. הן אינן יודעות מה מתרחש בלילה בחושך: אדם פוגע באדם אחר, בגופו, בלבו ובביתו. בבוקר הציפורים מתעוררות ומכסות בשירתן את מה שנפגע ונהרס, בלי לדעת דבר. השיר מעמיד את השלווה והתמימות של הטבע מול הרוע האנושי, ומעורר בקורא שאלה קשה: איך העולם ממשיך לשיר כשקורה עוול?

חלק א׳ – הבנה

1 הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה הניגוד המרכזי בשיר?
○ א. קיץ וחורף ○ ב. תמימות הטבע ומעשה רע של אדם ○ ג. עיר וכפר ○ ד. ים ומדבר
2. מי כתבה את השיר?
○ א. רחל ○ ב. אסתר ראב ○ ג. לאה גולדברג ○ ד. חנה סנש
3. מה עושה שירת הציפורים בבוקר?
○ א. מזעיקה עזרה ○ ב. מכסה על מה שקרה ○ ג. מעירה את האדם ○ ד. בוכה
4. איפה הציפורים ישנות?
○ א. מתחת לעלה גדול ○ ב. במים ○ ג. על הגג
5. מתי קורה הדבר הרע?
○ א. בבוקר ○ ב. בלילה ○ ג. בצהריים

2 קראו כל צמד: דמות – תכונה. סמנו נכון או לא נכון. אם לא נכון – כתבו את התכונה הנכונה.

#	דמות – תכונה	נכון / לא נכון	תיקון (אם לא נכון)
1	הציפורים – תמימות	נכון / לא נכון	
2	האדם בחושך – מתבוננת וכואבת	נכון / לא נכון	
3	הדוברת – מתבוננת וכואבת	נכון / לא נכון	

3 ענו במשפט או שניים.

1. איך הציפורים ישנות בתחילת השיר?

2. מה קורה בלילה "בסבך" שהציפורים אינן יודעות?

3. מה עושות הציפורים בבוקר?

חלק ב׳ – מושגים וכלים ספרותיים

4 התאימו כל כלי ספרותי לדוגמה שלו מן היצירה. כתבו את האות המתאימה.

#	כלי ספרותי	האות		דוגמה מן היצירה
1	ניגוד		א	הציפורים "אינן יודעות" ושירתן "מכסה" – הן מתוארות כבעלות תודעה.
2	האנשה		ב	שלוות הציפורים מול מעשה האדם בלילה; לילה מול בוקר.
3	דימוי		ג	העלה הגדול הוא כמו גג או סוכה מגינה מעל הציפורים.
4	חזרות		ד	המילים "אינן יודעות" חוזרות ומדגישות את התמימות של הטבע.

5 השלימו את המונח המתאים מתוך מחסן המילים.

מחסן מילים: ניגוד דימוי האנשה בלדה

1. _____ – העמדה זה מול זה של דברים הפוכים כדי להבליט אותם
2. _____ – מתן תכונות של בני אדם לדבר שאינו אדם
3. _____ – השוואה בין שני דברים בעזרת מילת השוואה: כמו, כ־, דומה ל־

חלק ג' – חשיבה וכתיבה

6 שאלת פרשנות

מה הניגוד המרכזי בשיר?

7 שאלת פרשנות

מה המשמעות של שירת הציפורים ש"מכסה" את מה שקרה?

8 שאלת הערכה – הביעו עמדה ונמקו

האם לדעתכם "לא לדעת" זו ברכה או בעיה? נמקו בעזרת השיר.

9 משימת כתיבה

כתבו בית שיר שבו הטבע "רואה" משהו טוב שבני אדם עושים בסתר (עזרה, נדיבות). השתמשו בניגוד ובהאנשה.

כרטיס יציאה

הציפורים אינן יודעות · שם: _____

1. איזה אמצעי אמנותי זיהיתי היום ואיפה?

2. במשפט אחד: מה המסר של השיר שלמדנו?

3. איזו תמונה מן השיר נשארה איתי ולמה?